

Faanyagpiac, mi lesz veled?

# ÉS MI LESZ VELÜNK?

Schlosser Mátyás



**Az utóbbi időszakban soha nem látott magasságokba jutott a faanyag ára, és semmi nem mutatja, hogy ez a trend megfordulna. Pompeius óta tudjuk, hogy „Navigare necesse est, vivere non est necesse”, azaz „hajózni szükséges, élni nem muszáj”. Hasonló összefüggést láthatunk a faanyagnál is: szükséges, nélküle ugyanis nincs építőipar és sok minden más sem!**

Idén nagyot emelkedtek az üzemanyagárak is, ez pedig előbb-utóbb az élet összes területére kihat. A magasabb költségek első lépésként a mezőgazdasági termékek, a takarmány, majd az élő állat árában is megjelennek, majd a feldolgozási láncot követve, ezt előbb-utóbb a vásárlók fizetik ki a különböző szállítási, feldolgozási tevékenységek ugyancsak megemelt áraival együtt. A szállítási

láncok akadozó működése az élelmiszerek mellett az összes egyéb termék kereskedelmét nehezítette és drágította, természetes, hogy az építőanyag-piacot is „kigáncsolta”. Ez viszont önmagában nem indokolja a brutális változásokat! Aki beleásta magát a témába, az láthatja, hogy a legtöbb szakértő az USA felé mutogat, tisztára, mint a 2008-ban kirobbant gazdasági világválság idején...

De mégis, mi történt az Egyesült Államokban? Egyáltalán, miért befolyásolja az életünket, ami ilyen távol történik? Először is vizsgáljuk meg az ottani építőipart! Ha nem is személyesen, de a filmekből, vagy sorozatokból jól ismerjük az amerikai építési technológiát: az biztosan állítható, hogy ~80%-ban faalapú. Az általam is rendszeresen nézett amerikai Álomház (Property Brothers) sorozatból például minden



Amerika imádja a fát, elég csak a tapéta mögé nézni, hogy lássuk. ([justwatch.com/hu/tv-sorozat/property-brothers-forever-home](http://justwatch.com/hu/tv-sorozat/property-brothers-forever-home))



A kép egy sikeres alaszakai faipari vállalkozás telephelyén készült, sajnos nem mindenki bírja a versenyt és a munkaerőhiányt. ([woodworkingnetwork.com/news/woodworking-industry-news/lumber-company-wins-business-competition-awarded-25000](http://woodworkingnetwork.com/news/woodworking-industry-news/lumber-company-wins-business-competition-awarded-25000))

esetben a kúszópincétől a padlásig megismerjük a bemutatott épületet, annak problémáival együtt: tudják, ez az az ikerpáros műsor, amikor a szakai azbesztet talál a felújítás-

szok és korlátok cseréje általános. Ugyanakkor vannak köztük több mint százévesek is, tehát működik a dolog, csak más, mint amit megszoktunk. Az biztosan elmondható,

pandémia, mely a fűrészüzemekre is hatással volt, ugyanis számos vállalkozás ideiglenesen vagy véglegesen bezárt. A gazdasági visszaesés jellemzően az építőipart nagyon negatívan érinti, így ennek megfelelően, kisebb keresletre készültek. Azt is tudni kell, hogy a faipar világszinten munkaerőhiánnyal küzd, a fűrészüzemek pedig különösen nehéz helyzetben vannak, hiszen a megterhelő fizikai körülmények közé igen nehéz jó munkaerőt találni. Korszerűbb technológiára váltani pedig ebben a szakmában rendkívül nagy befektetéssel jár, a megtérülés pedig gyakran nagyon hosszú távú vagy kétséges. Sok vállalkozás döntött úgy, hogy most van ideje letenni a „lantot”. Tehát a koronavírus hatásai nem éppen a legjobb formáját mutató fagazdaságot ért utol és gyengített le talán végleg... Mindeközben egy párhuzamos, hazánkban is megfigyelhető trend jelent meg a lakosság részéről: sokan

” Korszerűbb technológiára váltani pedig ebben a szakmában rendkívül nagy befektetéssel jár, a megtérülés pedig gyakran nagyon hosszú távú vagy kétséges.

kor – ez több ezer dollárral emeli a költségeket, de a tulajdonosok a végén mégis boldogan veszik birtokba az új otthonukat... Ezek a jellemzően külvárosi épületek baromi gyorsan kivitelezhetőek, egyszerűen átalakíthatók az új igényeknek, és jó ízlés mellett csoda szépek, adott esetben pedig Barbie-házszerűen giccsesek is lehetnek. Belelátva az épületek konstrukciójába, európai szemmel kicsit furcsák, valahogy úgy érezni, nem hosszú távra készültek, időről időre sokat kell foglalkozni velük: a tetőjavítás, beázások felszámolása, fakiegészítők, pl. tera-

hogyan rengeteg fát felemészt az építésük és a karbantartásuk is. Az esetleges természeti katasztrófák során elpusztult, megsérült otthonok javításához, újjáépítéséhez is hatalmas mennyiségű fára van szükség, ez időről időre előfordul és komoly problémákat is szokott okozni a piacon – de most nem pontosan ez történt. A Kanadával, a hatalmas faexportőrnek számító szomszédal szemben védővám került bevezetésre, a belső piac élénkítésének érdekében. Ennek nyomán természetesen áremelkedés történt, ehhez „tett hozzá” a Covid

kiköltöztek a „zöldbe”, legalábbis a külvárosokba, peremkerületekbe, vagy éppen a nyaralókba. Magyarországon ennek az okai sokszor szociológiaiak, vagy gazdaságiak: belvárosi lakások árán vidéken családi ház vásárolható, így a család bővülése esetén sokan vállalják a költözést és inkább ingáznak. Emellett a koronavírus-járvány is elsősorban a nagyvállalkozásban pusztított, így logikus lépés volt a „menekülés”, ha valahol, akkor az Egyesült Államokban pedig sok nagyváros van! Emellett a technológiai fejlődés ma már sokaknak lehetővé

teszi az otthonról dolgozást: a home office pedig nyilván kellemesebb egy árnyékos teraszon, mint egy zsúfolt kis lakásban. Ez magával hozta az igényt a halogatott felújítások megvalósítására vagy új épületek építésére. De faanyag ehhez az említett okokból „házon belül” nem állt rendelkezésre, a kanadai fa pedig drága volt. Ha nem lett volna mindez elég probléma, az állam gazdaságélénkítésbe kezdett, ami egyébként teljesen logikus lépés. A hitelek és támogatások kihelyezésével a lakosság az igényei és elképzelései mellé tőkét is kapott, így beindult a gépezet! Őrült felvásárlás kezdődött. A kereskedők pedig hamar rátaláltak az európai piacra, és annak tartalékaira. Bár Magyarországról nézve egész Európa hatalmas gazdasági potenciállal rendelkezik, de el kell ismernünk, hogy egy ekkora

globális játékban már nem is olyan nagy szereplő.

Ez az amerikai „faétvágy” nem a rönkökre irányult, hanem a feldolgozott, félig feldolgozott árukra, pl. előkészített építőfák, a frízek és táblásított anyagok, rétegelt lemezek, bútorepítő lapok (hiszen az új/felújított lakásba bútorzat is kelleni fog). Külön említést érdemel az OSB, mely talán a legbrutálisabb áremelkedésen esett át. Tehát az európai készletek iránt hatalmas érdeklődés mutatkozott, rengeteg anyagot felvásároltak, és a kegyetlenül környezetszennyező, ként okádó teherhajókon elszállították, így hiány lett és „drágaság”. Slusszpoén, hogy az orosz állam is a faexport drasztikus szabályozását, korlátozását tervezi, de ez már egy másik horrorsztori.

Mi történt a magyar piacon? „Én tudom, hogy az a baj, hogy hozzánk mindig minden begyűrűzik, begyűrűzik még a begyűrűzés is. Csak a nyomott agyammal azt nem értem, amikor jól ment, no, az mér' nem gyűrűzött be? Egy hétre, próbából?” – idézve Hofi Gézát. Valóban az történt, hogy természetesen a nemzetközi piacot érintő probléma hozzánk is begyűrűzött... A hazai otthon-felújítási program keretében meghirdetett támogatási program is beindult, kicsiben ugyan, de az Amerikában látható hatások, igények jelentek meg. Nem lehetett utazni, szórakozni, így sokan lakásfelújítással ütötték el az időt. Akinek pedig volt „víkendháza”, az több időt töltött ott, az eddig kevésbé zavaró problémák, például az alulméretezett konyhabútor, vagy éppen az öreg



Fenyőfélékből alapvetően importra szorulunk, de a bükk, a tölgyek, az akác, és a sok lehetőséggel kecsgetető nyárfafajok azért rendelkezésre állnak. (magyarmezogazdasag.hu)

nyílászáró cseréjébe kezdett. Így történt, hogy a 68 mm Euro profilos ablakhoz szükséges borovi fríz jelenleg, ha kapható egyáltalán, akkor kb. 2.000 Ft +áfa/fm, én úgy emlékszem, pár éve a felével bátran számoltam. A korábban még 75.000 Ft/köbméter áron beszerezhető luc építőfa ára bőven a duplájára hízott. Fájdalmas belegondolni, hogy egy szép, nagy, de nem hivalkodó családi ház tetőszerkezete simán elnyel kb. 10–15 köbméter építőfát, így már ez az egy változás milliós felé dagadhat. Az OSB helyett sok építkező pedig már inkább a helyettesítés felé fordult, pl. gipszkarton vagy bútorlap beépítését választja – reálisan.

Mit tehetünk? Nem sokat, a megemelkedett árakra és az ideiglenes hiányokra hosszú távon fel kell készülni. Néhány elemző az árak

Aki korán ébredt és volt tárolási kapacitása, az még fel tudta tölteni a készleteit a szezonra – persze a tárolásból és a tőkelekötésből eredő költségeket kénytelen lesz a vevő felé továbbhárítani, de legalább ezek kalkulálható összegek maradnak, és most egy ideig nem lesz alapanyaghiány. De kicsiben is tehetünk lépéseket: például itt lehet az ideje a rakosgatott, túltárolt, maradék anyagok alapanyag-felhasználásának. Számos esetben pedig helyettesíthetünk hazai fajjal a nemzetközi piacokon hiánycikké vagy drágává vált fajtákat. Nemes tölgyekkel és bükkal például tudnak szolgálni a magyar erdészetek, tény, hogy drága anyagokról van szó, de ár/érték arányuk lehet, hogy javult ebben a helyzetben. A hungarikumnak számító akácunk kiváló választás lehet az egzotikus, trópusi fák,

folytatásakor igazolást nyert, hogy fenyők helyett rétegelt-ragasztott tartók alapanyagaként általában jól felhasználhatók a nyárfajok is. A '70-es években szerkezeti felhasználásra elsősorban az óriás-, korai és késői nyár jöhetett számításba, magasabb sűrűségük miatt, valamint e fajokból voltak biztosíthatók a kellő hossz- és keresztmetszeti méretek is. A kutatás egy három csuklós főtartókkal szerelt nyárfacsarnok sikeres építésével zárult, mely még ma is áll Kápolnásnyéken, élő példát mutatva a lehetőségre.

Tehát nincs más út, mint az alkalmazkodás, és a még jobb hatékonyság a feldolgozás során. Meg kell becsülni a jelen helyzetben is korrekt alapanyagforrásokat, legyen az erdészet vagy kereskedő, új lehetőség után kell kutatni



Aki korán ébredt és volt tárolási kapacitása, az még fel tudta tölteni a készleteit a szezonra – persze a tárolásból és a tőkelekötésből eredő költségeket kénytelen lesz a vevő felé továbbhárítani, de legalább ezek kalkulálható összegek maradnak, és most egy ideig nem lesz alapanyaghiány.

ősszel történő beesését vizionálja, a saját magam és környezetemvéleménye viszont ennél szomorúbb: jó esetben 10–20%-os csökkenés után az árak stabilizálódására készülünk. Ennek tudatában úgy gondolom, projekteket elhalasztani az olcsóbb alapanyag reményében nem szabad, mert ha nyerünk is pár hónap múlva az anyagon, az szerencsés ugyan, de a munkadíjak lefelé abszolút biztos, hogy nem fognak menni, gondoljunk csak a napokban beharangozott minimálbér-emelés témájára!

vagy a tartós vörösfenyő helyett, gondoljunk csak a teraszburkolatokra! És a fenyőhelyettesítés: a trianoni döntés óta hazánk fenyő tekintetében gyakorlatilag teljes mértékben importra szorul, ezért már több kutatás folyt, melyek témái olyan műszaki fejlesztések, amelyek a hazai erdőállományok minél jobban történő kihasználását szolgálják. A nemes nyárok fizikai-mechanikai tulajdonságainak első átfogó vizsgálatát hazánkban Erdélyi György és Wittmann Gyula végezte 1969-ben. A kutatások

például helyettesítő fafaj, vagy saját feldolgozású alapanyag képében, még jobb kihozattal kell dolgozni... mindeközben pedig azonos vagy még magasabb minőséget kell prezentálni az ügyfelek felé, hiszen végül ők fizetik a „cechet” – sajnos nem állíthatom, hogy könnyű lesz. ■

#### F o r r á s o k :

Wittmann Gy.–Puzsik A. (1975),  
Faipari Kutatások – A faanyagú rétegelt-ragasztott tartószerkezetek hazai alkalmazásának új eredményei.  
portfolio.hu, index.hu gazdasági rovat